

Nr 194.

Av herrar **Lundgren** i Björna **m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag rörande en friare församlingsbildning inom svenska kyrkan.

Det torde få anses som en erkänd sak, att uniformitet i religiösa samfundsformer numera är omöjlig och mångenstädes uppfattas såsom obehörigt tryck på personligheten. Därmed är ingalunda uttalat, att av samhället kända former kunna undvaras. På det religiösa området som annorstädes inom folklivet samlar sig utvecklingen småningon inom vissa samfundsmässiga former, vilka, då de vunnit stadga, begära erkännande. Till en dylik punkt i utvecklingen torde de religiösa förhållandena i vårt folk nu hava kommit.

Konventikelplakatet borttogs 1858, sockenbandet löstes 1859. Men det behöfliga positiva arbetet från samhällets eller lagstiftningens sida på tidsenliga former för församlinglivet uteblev. Territorialförsamlingens begrepp var emellertid i väsentliga delar rubbat. Om det än blivit i princip fasthållet, så har dock en upplösning och en oreda inträtt, ur vilka det är ett trängande behov att framkomma till klarhet och stadga. Detta behov torde vara erkänt inom ganska olika grupper av vårt religiösa folkliv.

Under det sista halvsekle ha stora delar av landet sett fri församlingsbildning inom kyrkan utbreda sig. Det är möjligt, att denna församlingsbildning icke under sitt tidigare skede företett fastare former. Nu har det emellertid, särdeles i vissa delar av riket, nått sådan tradition och styrka, att frågan om sättet för dessa församlingars erkännande föreligger. En allvarlig påminnelse härom lämnades sistlidne riksdag, då tillstånd begärdes åt föreståndare för religiösa samfund inom kyrkan att förrätta dop och jordfästning.

Till erinran om frågans omfattning må, med bruk av den så kallade

dissenterskattekommitténs uppgifter, som avse år 1905, anföras, att sagda år räknade svenska baptistsamfundet 44,656 medlemmar, svenska missionsförbundet 87,306 medlemmar, metodistkyrkan 14,979 medlemmar. Härtill kommer det betydande antal, Evangeliska Fosterlandsstiftelsens missionsföreningar upptaga, samt några mindre sammanslutningar.

Det bör av dessa rörelsers kvarstannande inom kyrkan kunna dragas slutsatsen, att frågan icke löses genom erbjudandet att utträda och att bilda dissentersförsamlingar. Det torde för övrigt kunna betvivlas, att den kyrka, som önskar att vara folkkyrka i verklig mening, gör rätt eller är befogad att, då någon meningsskiljaktighet uppstår, icke föreslå annan lösning än denna: gå ut och bilda dissenterförsamling. I varje fall är det tydligtvis icke denna form av samvets- och lärofrihet, som efterfrågas.

Finnes det icke en bättre gestaltning av friheten? Bör icke den, som med månget band är fäst vid sina fäders religiösa institution, men som, under trycket av nya tider och nya erfarenheter, i något visst hänseende omformat sin religiösa tankegång, äga rätt att kvarstå i det nationella religionssamfundet! Som en oförtjänt kränkning känner han uppmaningen att gå sin väg. Frihet icke utom kyrkan, icke vid sidan om kyrkan, utan frihet inom den gamla, av honom trots allt med tillgivenhet omfattade kyrkan: det är detta han begär. Spörsmålet blir då, om fria religiösa samfundsformer kunna erhålla existensrätt och erkännande inom den nationella kyrkoorganisationen.

Problemet är ingalunda nytt i historien. Det är fasthellre av synnerligen gammalt datum. Det torde kunna sägas, att redan Birgitta var en frireligiös personlighet med såväl läroåskådning som författningsideal, vilka avveko från medeltidens officiella kyrka, och kring vilka, om dissenternamnet fästats vid dem, kunnat uppväxa kamporganisationer. Men man löste problemet. Man tillät rörelsen att gruppera sig i brödra- och systerkretsar. Ur liknande kretsar hämtade kyrkan mer än en gång sina bästa män. Man fick ur dem ett fromhetsliv, av vilket territorieförsamlingarna hade det största gagn.

Även Luther kände frågan och anade dess lösning. I hans framtidsbild av evangelisk kristenhet ingick vid sidan om eller inom territorieförsamlingen möjlighet till personalförsamling, i vilken människor, som i varandra sågo bröder och systrar, kunde sammansluta sig för uppbyggelse, sakramentsförvaltning och inbördes tukt.

I åtskilliga protestantiska folkkyrkor arbetar man för närvarande på lösningen av denna fråga. I Norge har år 1911 »kirkekommissionen» inkommit med förslag om de villkor, under vilka bildande av personalförsam-

lingar, erkända av statliga och kyrkliga myndigheter, skulle kunna äga rum inom kyrkam.

Att lösningen av frågan om personalförsamlingar inom kyrkan erbjuder svårighet kan icke bestridas. Särskilt noga måste övervägas förhållandet mellan den tänkta församlingsbildningen och den gamla territorialförsamlingen. Att denna måste fortfarande bestå, är nödvändigt redan av religiöst pedagogiska skäl. Men just nu präglas samvaron mellan åtminstone vissa religiösa grupper i vårt folk av en märkbar fördragsamhet och av aktning för varje ärlig övertygelse i hithörande frågor. Om lösningen eftersökes i detta sinnelag, torde den vara möjlig att finna utan alltför stora svårigheter.

Med hänvisning till det nu anförda hemställes,

att Riksdagen ville i skrivelse till Konungen anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och under vilka villkor en friare församlingsbildning inom svenska kyrkan kunde äga rum samt för Riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 25 januari 1913.

G. F. Lundgren
i Björna.

Ulrik Leander.

J. R. Sundström.